

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egész évre . . . 6 korona.
 Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER:
 szombaton és egyes rendki-
 vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
 Városi közlevéltár (városház,
 földszint 7. sz. Ide küldendők
 a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
 Városi könyvnyomda-vállalat
 irodája. Ide küldendők
 az előfizetési díjak és hirde-
 tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A csatornázott utcák burkolása.

Aczél Géza városi főmérnök az összes csatornázott utcák burkolása ügyében a következő előterjesztést tette a városi Tanácshoz, egyben *Szabályrendelet* tervezetet mutatván be a város külterületeinek burkolásáról.

Az előterjesztést és a szabályrendelet tervezetét a következőkben közöljük lapunk olvasóival.

4288. mh.
 1910.

Tekintetes Tanács!

A csatornázási munka előhaladásával gondoskodni kell az összes csatornázott utcák burkolásáról is. Szükséges ez nem csak a közlekedési viszonyok már régen óhajtott javítására, de azon okból is, hogy a közcsatornák a burkolatlan területekről a csapadék által behordott homok által működésükben ne zavartassanak s ne okozzanak tetemes tisztítási költségeket. Szükséges a burkolás közegészségi és köztisztasági szempontokból is.

Gondolom, nagyobb nehézséget nem fog okozni annak elhatározása, hogy a város összes csatornázott utcái burkolattal látandók el. Városunk újabb csatolt belterületi részei azonban az utóbbi években a fejlődés, népesezés oly fokára jutottak, hogy előre látható, hogy rövid időn belül a csatolt területek is igényt formálnak burkolatok építésére, s egyéb közművekre is. A vízvezetési és csatornázási szabályzatokban van intézkedés ezen közműveknek a csatolt területekre kiterjesztéséről, s szükséges, hogy most, midőn a régi belterület burkolási ügyéről gondoskodunk, a csatolt területek felmerülő ily szükségéinek kielégíthetése is biztosítva legyen.

Utcaink átlagos szélessége s a város nagy területe oly nagy méretű közterületek burkolását teszi feladatul, hogy a költségek lehető mérséklése céljából csak a forgalmi, közegészségi és köztisztasági szempontokból legszükségesebb burkolásokról lehet gondolkozni, s mellőznünk kell ez időszert csak nem minden luxus kiadást.

Az utcáknak egész szélességükben burkolása pénzügyi szempontokból lehetetlen, de forgalmi, közegészségi és köztisztasági szempontokból nem is szükséges.

Meg kell határozni elsősorban, hogy az utcák mily szélességben látandók el kocsit burkolattal. E célból a 2. alatti kimutatásban 1200 m.-től 2000 m.-ig vettem fel a burkolatok szélességét, mely méret, természetesen az egyes utcák mérete szerint váltakozva van alkalmazva.

Az utcákat a forgalom mérete szerint osztályba kell sorozni, mert nyilvánvaló, hogy alárendeltebb s kisebb forgalmu utcákon nem tarthatnak igényt nagy költségű burkolásra; ellenben a nagyforgalmu utcákon nem gazdaságos

az olcsóbb burkolási módokat alkalmazni, mert azok fenntartása a nagy forgalomban jelentékeny költséget okoz.

Gondoskodni kell továbbá a költségek fedezetéről s végül a munka végrehajtásának módozatairól.

Hogy ezen feladatok egységes megoldást nyerjenek s a város közlekedési és burkolási ügyeinek egységes és öntudatos fejlődése biztosítható, egy szabályrendelet-tervezetet dolgoztam ki, melyet 1. alatt tisztelettel beterjesztek.

A szabályrendelet-tervezet azon alap gondolatból indul ki, hogy a város régi belterülete, melyen tulajdonképpen az egész városi élet lebonyolódik s mely csatornával és vízvezetékkel a közgyűlés határozata szerint rövid időn belül ellátva lesz, már most a csatornázás kiépítése után azonnal burkolattal ellátandó, s mivel ezen burkolások előnyeit az összlakosság élvezi, a közlekedési, közegészségi és köztisztasági előnyökben, ezen burkolás sok költsége legyen az összlakosság terhe oly módon, hogy a burkolási célokra rendelt köveztvám jövedelem az összköltségek törlesztésére elegendő nem lenne, a fenntartási költségek után, akkor a házipénztár viselje a hiányzó költségeket.

A csatolt területeknek burkolásáról oly módon gondoskodik a szabályzat, hogy a meglévő s a szabályozási terv szerint megmaradó utak, utcák és terek, ha az azok mentén lakó telektulajdonosok számszerinti többsége a burkolást szükségesnek tartja, vagy a biz. közgyűlés közérdekből szükségesnek látja: az elrendelendő s a költségeket — mivel a burkolás előnyei az összlakosságra nézve alig bírnak előnyökkel, ellenben a burkolt közlekedési vonalak mentén eső területek jelentékeny értéknövekedést fognak elérni s valószínű is, hogy az érdekelt tulajdonosok a burkolást csak ezen esetben fogják kérni, a burkolat mentén eső telkek tulajdonosai telkük homlokzatának arányában viselik.

E szerint tehát a régi belterület összes csatornázott utcáinak burkolásáról s a csatolt területek burkolati szükségleteiről történik gondoskodás.

A szabályrendelet tervezet megállapítja az utcák osztályozását. Lehet, hogy ezen tervezetben némely utcák igénye nincsen kielégítve s ez a tárgyalások során nyilvánulni fog. Nem tagadom, hogy a tervezet osztályozásnál engem szigorúan a forgalmi s költségkímélési szempontok vezettek, de ha a város közönsége nagyobb áldozatkészséget hajlandó gyakorolni: az osztályozás változást szenvedhet.

Elvi jelentőségű része a szabályrendelet tervezetének még az, hogy a jövőben nyitandó új utcák azonnal ellá-

tandók burkolattal s ezeknek költségeit is a telektulajdonosok viselik.

A szabályrendelet tervezet felöleli a gyalogjárda burkolatok készítéseit is. Itt azonban a helyzet egyszerű, mert a régi belterület utcái gyalogjárdákkal már mind elvannak látva, tehát ezen területen csak a jobb minőségű járdák készítéséről gondoskodik; míg a csatolt területeken az ez idő szerint teljesen hiányzó gyalogjárdák készítésére állapítja meg a módokat.

A jobb minőségű gyalogjárdák készítéséről ez idő szerint a 41/2832—1891. bkgy. sz. határozat gondoskodik s ez az új szabályrendelet elfogadása esetén szükségtelemmé válik annyival inkább, mert mint a gyakorlat mutatja, a fokozatos fejlődéseinek nem adta meg a biztos alapot.

Hogy a burkolási szükségletekről és azok költségeiről tájékoztassam a város közönségét, az összes utcák meglévő burkolásáról és az új szabályzat alapján mar most létesítendő burkolásokról 3. alatti táblázatot dolgoztam ki s annak végén összeállítottam a költségek kimutatását.

Nagy arányú szükségletek ezek Tek. Tanács, amelyekről gondoskodni kell s bár a lehető takarékossgal állítottam össze, mégis a burkolások költsége 3.409,899 kor. 39 fillért tesz ki, s ha ehhez hozzászámítjuk az ily munkálatoknál elkerülhetetlen előre nem látható költségeket, melyeket az előirányzat 5%-ában: 170.499 kor. 89 fillérben veszek fel; s az építés végrehajtásánál szükséges dologi kiadásokat, melyeket 2·5%-nak megfelelően 89.600 kor. 92 fillérben veszek fel: 3.670,000 koronáról kell gondoskodni.

Ezen összeg költsön útján volna fedezendő s ha a törlesztéses költsön 5%-os annuitással biztosítható lesz, a költsön teljes felhasználása után 183,500 koronát fog kitenni az annuitás. Ennek fedezetére szolgál a szabályrendelet tervezett 7. §-a értelmében a kövezetvámjövedelem. A kövezetvámjövedelem ez idő szerint 160.000 koronára tehető, melynek növekedése remélhető. Ebből fedezendő évenként a bizottsági közgyűlés rendelkezései szerint a kövezetvám költségvetés kiadási rovatának 3. tétele alatt előírt 51,781 kor. 97 f., továbbá a burkolatok teljes kiépítése után az 540,000 m² területű burkolatok évi fentartása, amit ha m²-enként átlag 10 fillérrel veszek fel, 54,000 koronára tehető. Fedezendő tehát 106,000 korona, de számításba veendő, hogy a burkolatok kiépítése után az ez idő szerint 16,000 koronát tevő utcaseprői s utkarparói kiadások, továbbá a tisztogatási költségek szaporodni fognak s e cimén még évi 9000 K kiadás előirányzandó. A fenntartási költségek tehát előirányzandók 115,000 koronával s így a költsön törlesztésére mintegy 45,000 K lesz fordítható, a legjobb esetben a kövezetvám s a házipénztárt fogja terhelni 148,500 korona évenként, — ami is 10—11% községi adónak felel meg. Természetesen a burkolat teljes kiépítése után.

A munkálatok végrehajtására nézve a szabályrendelet tervezet kimondja, hogy azok mindenkor versenytárgyaláson biztosított egységárral hajtandók végre. A rendeletre nézve csak azt tartom szükségesnek megemlíteni, hogy a burkolási munkák végrehajtása előtt minden utca burkolási terve és költségvetése elkészítendő s a közlekedési bizottság véleményezése alapján a tek. Tanács által megállapítandó lesz.

Tisztelettel ajánlom javaslatomat a tek. Tanács figyelmébe.

Debreczen, 1910 szept. 22-ikén.

Aczél Géza,
városi főmérnök.

Szabályrendelet

Debreczen sz. kir. város közterületeinek burkolásáról.

I. Általános rész.

1. §. A város közterületeit rendszerint a város maga burkolatja s a közterületek burkolására másnak joga nincsen, hacsak erre a város közönségétől engedélyt nem nyer.

2. §. Ezen szabályrendelet magában foglalja a közterek minden burkolási ügyét.

3. §. A város utcái és közterei burkolat minősége és a burkolási költségek mikénti fedezése szempontjából két övezetre osztatnak, és pedig:

az I. övezetbe esnek a régi belváros területén levő utcák és közterek;

a II. övezetbe pedig a 167—1897. sz. közgyűlési határozattal a belterülethez csatolt kertek, majorsági földek és egyéb területekre eső utcák és közterek.

II. Közterületek burkolása.

4. §. Az I. övezetben fekvő közterületek, ide nem értve a gyalogjárdák által elfoglalt közterületeket, a burkolás minősége szempontjából három osztályba soroztatnak. És pedig: I. osztály, II. osztály, III. osztály.

I. osztályu utcák: Batthyányi-utca, Deák Ferenc-utca, Egyháztér, Hunyadi-utca, Kossuth-utca, Petőfi-tér, Piac-utca, Simonffy-piac- és utca eleje, Széchenyi-utca, Szent-Anna-utca.

II. osztályu utcák: Ajtó-utca, Arany János-utca, Attila-tér, Bádógos-utca, Bethlen-utca, Bocskai-tér, Burgundia-utca, Csapó-utca, Czegléd-utca, Darabos-utca, Dégenfeld-tér, Erzsébet-utca, Fűvészkert-utca, Hal-utca, Hatvan-utca, József kir. herceg-utca, Kápolnássy-utca, Mélius-tér, Mester-utca, Miklós-utca, Nap-utca, Nyomató-utca, Pásti-utca, Pesti-utca, Péterfia-utca, Rákóczy-utca, Raktári-ut, Reáliskola-utca, Rózsa-utca, Sas-utca, Simonffy utca, Simonyi-ut, Thaly Kálmán-utca, Vár-utca, Varga-utca, Vasuti feljáró, Verbőczy-utca, Wesselényi-tér.

III. osztályu utcák: Agárdi-utca, Apaffy-utca, Árpád-tér, Bánk-utca, Barna-utca, Baros-utca, Bem József-utca, Bercsényi-utca, Berek-utca, Boldogfalva-utca, Borz-utca, Bundi-utca, Busi-utca, Csap-utca, Csemete-utca, Cserepes-utca, Csillag-utca, Csók-utca, Csokonai-utca, Csonka-utca, Damjanich-utca, Diószegi-utca, Dobozi-utca, Domb-utca, Egymalom-utca, Eötvös-utca, Faragó-utca, Fazekas Mihály-utca, Garay-utca, Gólya-utca, Görbe-utca, Gyöngyvirág-utca, Hadházi-utca, Hadházi-ut, Haláp-utca, Hajnal-körut, Hajó-utca, Homok-utca, Homokkertsor, Honvéd-utca, Hortobágy-utca, Hüvelyes-utca, Jókai-utca, Iskola-utca, Ispotály-utca, Kandia-utca, Kétmalom-utca, Kertész-utca, Késes-utca, Kigyó-utca, Kölcsey-utca, Könyök-utca, Kórház-utca, Kut-utca, Külső-vásártér, Leány-utca, Loránffy-utca, Magoss-utca, Mátá-utca, Meszena-utca, Monostor-utca, Morgó-utca, Nagy Sándor József-utca, Nemzetőr-utca, Nyil-utca, Nyugati-utca és vásártér, Ötmalom-utca, Pacsirta-utca, Péczeli-utca, Pereces-utca, Rakovszky-utca, Ref. ispotály utcai, Révész-uten, Salétrom-utca, Sámsoni-ut, Sarok-utca, Szálkay-utca, Szappanos-utca, Szív-utca, Tanító-utca, Teleky-utca, Temető-utca, Timár-utca, Tisenháromváros-utca, Tompa Mihály-utca, Török Bálint-utca, Vendég-utca, Veres-utca, Wesselényi-utca, Vigkedvű Mihály-utca, Virág-utca, Vörösmarthy-utca, Zápolya-utca, Zöldfa-utca, Zsák-utca, Zugó-utca.

5. §. A kocsiközlekedésre szolgáló s az I. oszt.-ba tartozó utcák és terek I. osztályu, a 2-ik osztályba tartozó utcák és terek II. osztályu, a 3-ik osztályba tartozó utcák és terek a III. osztályu burkolattal láttatnak el.

6. §. I. osztályu burkolat a kocsiközlekedésre szolgáló egész területen alkalmazott alapzatos aszfalt comprimée, kettős rétegű aszfalt, alapzatos keramit, alapzatos kockaköburkolat, vagy az ezekkel a városi tanács által a közlekedési bizottság véleménye alapján egy minőségűnek elfogadott más burkolási mód.

II. osztályu burkolat a kocsiközlekedésre szolgáló területen legalább 5·00 m. szélességben alkalmazott fejköburkolat, alapzatos kis kocka (7/8) köburkolat s a kocsiközlekedésre szolgáló terület többi részén soros cyclops termésköburkolat, vagy a városi tanács által a közlekedési bizottság véleménye alapján ezekkel egy minőségűnek elfogadott más burkolási mód.

III. osztályu burkolat a kocsiközlekedésre szolgáló területen 3'00 m. szélességben alkalmazott ócska I. és II. osztályu burkolati anyagokból készített burkolat, soros cyclops terméskő burkolat s a kocsiközlekedésre szolgáló terület többi részén II. osztályu terméskő burkolat, vagy a városi tanács által a közlekedési bizottság véleménye alapján ezekkel egy minőségűnek fogadott más burkolási mód.

7. §. Az I-ső övezetben ezen szabályrendelet életbe léptekor meglévő utcák és terek burkolattal mind elláttnak a 4., 5. és 6. §§-ok értelmében s azok fentartásáról mindenkor a város gondoskodik.

A burkolások költsége kölcsön útján s a kölcsön kamata és törlesztési részletei a kövezetvám jövedelméből lededtetnek.

Ha a kövezetvám jövedelme a burkolat fentartási költségeket és ennek a kölcsönnek kamatait, törlesztési részleteit nem fedezné, a hiány a házipénztár által lesz fedezendő.

8. §. Ha a törvényhatósági biz. közgyűlés valamely utcában, vagy téren levő telkek tulajdonosainak számszerinti többsége a 4., 5., 6. §§-ok alapján készített vagy már meglévő burkolat helyett jobb minőségű burkolattal felmerülő költségeket a háztulajdonosok telkük homlokzatának arányában kötelesek a városnak megfizetni.

Ha a háztulajdonosok számszerinti többsége kívánja a jobb minőségű burkolatot, a város köteles azt elkészíttetni.

A munka sorrendjét és idejét a városi tanács határozza meg.

9. §. Az I. övezetben a jövőben nyitandók új utcák, utak és terek és a II. övezetben meglévő, vagy jövőben utcák, utak és terek kocsiközlekedésre szolgáló közterületeinek burkolási módját esetről-esetre a közlekedési bizottság véleménye alapján a városi tanács határozza meg.

10. §. Ha az első övezetben a jövőben nyitandó új utcák, utak és terek, valamint a II-ik övezet valamely utcájának, útjának, vagy terének burkolását, vagy pedig a már meglévő burkolat helyett a 6. §-ban meghatározott jobb minőségű burkolat létesítését a törvényhatósági bizottság szükségesnek látja, vagy az ott fekvő telkek tulajdonosainak számszerinti többsége kéri, a burkolattal felmerülő összes költségeket azon utca, ut vagy tér mentén fekvő telkek tulajdonosai telkük homlokzat-arányában viselik. Ha a burkolást a telektulajdonosok számszerinti többsége kéri, a burkolás módjának meghatározása ekkor is a törvényhatósági bizottság joga, de az mindenkor elrendelendő és végrehajtható. A munka sorrendjét és idejét mindenkor a városi tanács határozza meg. Ha valamely utca, ut vagy tér az I-ső és II-ik övezetben a szabályozási terv kerestülvitele vagy telek-parcellázás folytán nyitattik meg, sőt ha az új utca csak részben nyitattik is meg, a burkolat kitűzése az utca megnyitásával egyidejűleg elrendelendő s a burkolattal felmerülő összes költségeket az ott fekvő telkek tulajdonosai telkük homlokzatának arányában viselik.

11. §. Ha valamely teleknek több tulajdonosa van, az ezen szabályrendelet által a tulajdonosok nyilatkozatától függővé tett kérdésekben mindenkor a társtulajdonosok által írásban meghatalmazott, ha pedig a tulajdonos nem önjogu, a törvényes képviselő jogosult nyilatkozni.

12. §. Az ezen szabályrendelet alapján felmerülő burkolási költségek mindenkor az ingatlan terhet képezik s nem fizetés esetén közadók módjára közigazgatási uton hajthatnak be.

13. §. Az ezen szabályrendelet előző §§-ai alapján az egyes telkeket terhelő burkolási költségek következőleg állapíthatnak meg:

a) A burkolást mindenkor versenytárgyalás útján biztosított egységárrakkal építendő ki.

b) A költségeket a munka befejeztéig a város előlegezi s a munka befejezte után minden utca burkolási költségéről külön leszámolás készíttetik s a burkolás és leszámolás felülvizsgálásra a városi tanács bizottságot küld ki s ezen bizottságba azon utcában fekvő telkek tulajdonosai közül egyet behív.

c) A felülvizsgált leszámolásnak végérvényes megállapítása után az egy utcára eső összes költségek a telkek homlokzat-arányában osztatnak el s vettetik ki az egyes telkekre.

d) Minden utcánál az összes költségek megállapításánál az a burkolat, mely az utca burkolatát a szomszédos utca, ut, vagy tér burkolatával összeköti, az utca burkolatához számítható.

e) A burkolási költségekhez tartoznak az esővízbeömlők, vízvezetési hydransok s utcai lámpáknak a burkolás miatt esetleg szükséges áthelyezése, vagy az esővízbeömlőknek szükséges szaporítása.

f) A burkolási költségeket a városi házipénztár előlegezvé, a leszámolás alapján az egyes telkekre kivetett burkolási költségek után a munka befejeztétől a járulék kifizetéséig terjedő időig a házipénztár által 5% kamat számítható fel.

14. §. A burkolási költségeknek az egyes telkekre a fentiek szerinti kivetése megtörténvén, a kivetés a városi tanács által 8 napi közszemlére kiteendő, amely idő alatt az érdekeltek a kivetés ellen észrevételeiket beadhatják. A határidő leteltével a kivetést a városi tanács a felszólalások letárgyalásával megállapítja, a fizetés határidejét kitűzi s az érdekelt háztulajdonosokat külön értesíti, a fizetendő összeg és a fizetési határidő pontos megjelölésével. Ha egy teleknek több tulajdonosa van, a meghatalmazott, nem önjogu tulajdonos helyett pedig annak törvényes képviselője értesítendő.

15. §. A városi tanács kivetést megállapító határozata ellen, a kézbesítéstől számított 15 napig felebbezésnek van helye, II-od fokon a m. kir. közigazgatási bírósághoz.

16. §. A városi tanács az érdekeltek bármelyikének kérelmére megengedheti, hogy a tulajdonát képező telekre kivetett járulék részletekben fizetessék le, ezen halasztás azonban két évnél tovább nem terjedhet s a részletek után kamat számítható fel.

17. §. Járulékoknak részletbeni lefizethetése tárgyában hozott tanácsi határozat csak birtokon kívül felebbezhető.

III. Gyalogjárdák.

18. §. A város egész belterületén, tehát a 3. §. szerinti I. és II-ik övezetben minden gyalogjáró készítése a város joga a következő §§-ok rendelkezése szerint.

19. §. A gyalogjárda burkolatok három osztályba soroztatnak: I-ső osztályu gyalogjárda burkolat az aszfalt burkolat, beton alapon és szegéllyel s minden, a közlekedési bizottság véleménye alapján, a városi tanács által ezzel egyenlő értékűnek megállapított burkolat.

II-od osztályu gyalogjárda burkolat: klinker téglaburkolat, beton alapon, szegéllyel; cementlap burkolat, beton alapon, szegéllyel s minden, a közlekedési bizottság véleménye alapján, a városi tanács által fentiekkel egyenlő értékűnek megállapított burkolat.

III-ad osztályu gyalogjárda burkolat: a közönséges téglaburkolat, homok ágyzatban, téglaszegéllyel, szénsalak vagy téglagyári salak és agyagkeverékből készített burkolat, vagy, a közlekedési bizottság véleménye alapján, a városi tanács által ezekkel egyenlő értékűnek megállapított burkolat.

20. §. Az I-ső övezetben csak I. és II-od rendű burkolat alkalmazható.

21. §. A gyalogjárdák szélességét a városi tanács határozza meg.

22. §. Az I-ső övezetbe eső jelenlegi utcákon, utakon és tereken az ezen szabályrendelet életbe léptekor meglévő gyalogjárdák helyett jobb minőségű gyalogjáró burkolat létesítését a törvényhatósági bizottsági közgyűlés közérdekből elrendelheti, de jobb minőségű burkolás azon esetben is elrendelendő, ha azt a telektulajdonosok számszerinti többsége írásban kéri. Ha valamelyik utcán vagy téren az ezen szabályrendelet életbe léptekor meglévő annyira elromlik, hogy annak megújítása vált szükségessé, az új járda készítése ezen szabályrendelet értelmében eszközölendő. Minden esetben a jobb minőségű burkolás összes költségeit a telektulajdonosok telkük homlokzatának arányában fizetik.

23. §. Az I-ső övezetben a jövőben nyitandó új utcák, utak és terek csak I-ső vagy II-od rendű gyalogjárda burkolattal láthatók el, de ilyenkor az új utcának, utnak, vagy térnek már részleges megnyitásokkor azonnal ellátandók s ezeknek összes költségeit az érdekelt telektulajdonosok telkük homlokzatának arányában fizetik. A munkálatok idejét és sorrendjét mindenkor a városi tanács állapítja meg.

24. §. A II-ik övezetben meglévő, vagy a jövőben nyitandó utcák, utak és tereken gyalogjárda burkolat létesítését közérdekből elrendelheti, de az érdekelt háztulajdonosok számszerinti többségének kérelmére elrendelni köteles s elrendelendő akkor is, ha valamely új utca, telek-parcellázás folytán nyitattik meg, sőt ha az új utca csak részben nyitattik is meg. A gyalogjárda burkolat összes költségeit a II-ik övezetben mindenkor az érdekelt telektulajdonosok telkük homlokzatának arányában fizetik. A munka idejét és sorrendjét mindenkor a városi tanács határozza meg.

25. §. Az ezen szabályrendelet alapján az egyes telkekre

kivetendő gyalogjárda költségek mindenkor az ingatlan terhét képezik s a közadók módjára közigazgatási uton hajtathatnak be.

26. §. A gyalogjárda burkolat költségeinek megállapítása, kivétele s befizetése tekintetében ezen szabályrendelet 13., 14., 15., 16. és 17. §§-ai az irányadók.

IV. A burkolatok fentartása és rongálástól megóvása.

27. §. A város belterületének utcáin, utain és terein, szóval közterületein elhelyezett burkolatokat a város tartja fenn.

28. §. A közterületeken elhelyezett burkolatoknak bármilyen megrongálása kihágást képez. A kihágás elkövetője az okozott kár megtérítésében is elmarasztalendő.

29. §. Magánosok által a fennálló szabályzat alapján végrehajtandó, építkezések, átalakításoknál vagy bármily oly munkálatnál, melyek egészben vagy részben a közterületek igénybe vételével, hatósági engedéllyel hajtathatnak végre, a burkolatok felbontásához a városi tanácstól engedélyt kell kérni s a városi tanács ezen engedélyben határozza meg a szükséges intézkedéseket és helyreállítás módját és idejét. A tanácsi engedélyben mindenkor meghatározandó azon időtartam, amely alatt a burkolat felbontással járó munka végrehajtandó s a burkolat ismét helyreállítandó. Ezen idő és a helyreállítás biztosítására a városi tanács esetről-esetre biztosíték letételét is követelheti, oly kikötéssel, hogy ha a határidő be nem tartatik, vagy a burkolat megfelelően helyre nem állítatik, a biztosíték a város javára esik. A biztosíték legalább is oly összeg legyen, hogy abból a burkolat újból helyreállítása kiteljék. A közterületek burkolatának helyreállítása mindenkor a városi tanács által megjelölt vállalkozóval teljesítendő. A burkolatok helyreállításának jóságáért engedélyes egy évig jótállani köteles.

V. Büntető határozatok.

30. §. Kihágást követ el:

1. aki a kocsiközlekedésre, akár a gyalogjárásra szolgáló közterületen, a városi tanács felhatalmazása nélkül, burkolást készít, 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő;

2. aki a burkolást megrongálja 5 napig terjedhető elzárással s 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő; ezenkívül az okozott kár megtérítésével is elmarasztalendő.

VI. Közlekedési bizottság.

31. §. A város közlekedési és burkolási ügyeinek egyöntetű s programmszerű előkészítésére s a végrehajtandó munkálatok felügyeletére közlekedési bizottságot alakít.

32. §. Ezen bizottságnak feladata a város közlekedési és burkolási ügyeiben az okszerű fejlődés és haladás érdekében szükséges javaslatokat, tervek és költségvetéseket kidolgoztatni s kellő indokolással a városi tanács elé terjeszteni. A városi tanács, illetve a város közönsége által elrendelt munkálatokat ellenőrizni, azok biztosításánál a versenytárgyalások eredménye felett javaslatot tenni, azok felülvizsgálatában és leszámolásában közreműködni s minden szükséges javaslatokat megtenni arra, hogy a munkálatok gazdaságosan, jól és célszerűen hajtassanak végre.

33. §. A bizottság tagjai. Hivatalból tagjai a bizottságnak: a város polgármestere, vagy helyettese, mint a bizottság elnöke, a városi főügyész, a városi főmérnök és a közlekedési ügyeket előadó tanácsnok; továbbá a törvényhatósági bizottsági közgyűlés által saját kebeléből választott 6 bizottsági tag és a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet debreczeni osztálya által kiküldendő három szakértő. A bizottság jegyzője a városi mérnöki hivatal közlekedési osztályának a főmérnök által kijelölt tagja.

34. §. A bizottság határozatát itt mindenkor nyílt szavazással és szótöbbséggel hozza. A bizottság minden tagja, a jegyző kivételével, szavazattal bír s szavazat egyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

35. §. A bizottság előadója a városi főmérnök.

36. §. A bizottságnak a közgyűlés által választott tagjai 6 évre választatnak, oly módon, hogy a közgyűlés által választott 6 tag közül az első három év után, sorshuzás által megállapítandó háromnak, tagsági joga megszűnik s helyök a közgyűlés által választás útján tölthető be hat évre. A kilépett tagok újra megválaszthatók. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet debreczeni osztálya által kiküldendő 3 tag megbízatása hat évig tart. Időközben beálló üresedések esetén a tagok száma a legközelebbi közgyűlésen egészítendő, illetve, ha a kiküldött tagok helye üresed-

nék meg, erről az Egylet értesítendő s új tag kiküldése iránt megkeresendő.

37. §. Ezen szabályrendelet életbe lépésének napján a 41—2832—1891. bkgy. sz. határozattal alkotott szabályrendelet megszűnik.

Debreczen, 1910. évi szeptember 6.

Aczél Géza, főmérnök.

Polgármesteri jelentés 1909. évről.

(Folytatás.)

A városi muzeum 1909. évi tevékenysége és állapota.

Debreczen sz. kir. város Muzeumának múlt évi életéből különösen kiemelkedő esemény a muzeum szervezéséről és igazgatásáról szóló szabályrendeletnek 1909 május elsején történt életbeléptetése. Ez alkalommal a városi közgyűlés a törvényhatósági bizottság tagjai közül és a közönség érdeklődő szakértőiből megalakította a Muzeumi Bizottságot, igazgatónak pedig ismét megválasztotta Löfkovits Arthurt, a muzeum alapítóját, aki az új szabályzat szerint esküt tett tisztviselője lett a muzeumnak. Az új Muzeumi Bizottság kidolgoztatta még a muzeum házirendjét, amelyet a városi tanács elfogadván, életbeléptetett; a városi tanács felhívása következtében a földmivelésügyi miniszterium számára kijelölte a város határában lévő fenntartandó természeti emlékeket Herman Ottó kérésére a magyarok nagy ösfoglalkozásáról készülő könyvéhez a muzeumórával elkészítette a debreczeni lófogatok alakjainak leírását és összegyűjtötte a debreczeni lószerszámok mesterszavait, s kieszközölte, hogy a városi tanács három szobával szaporítsa muzeum helyiségeit.

E szobákra különösen néhai dr. Thaly Kálmán, városunk diszpolgára és I. kerületének negyed századnál hosszabb ideig képviselője hagyatékából, részint az 1908. évi ajándékozási okirat és végrendelet alapján, részint a rokonok ajándékából kapott nagyszámu műtárgy és kulturtörténeti beccsel bíró emlék elhelyezése végett van szüksége a muzeumnak; annyival is inkább, mert a hirneves történetíró halála után, emlékének kegyeletes megőrzése céljából a törvényhatósági bizottság elhatározta, hogy a muzeum mellett ezen emléktárgyakból külön „Thaly szobát” rendeztet be; oda Thaly Kálmán arcképét megfesteti és műveinek gyűjteményét megszerzi. A megnevezett hagyatékából kapott s még a múlt év végén Debreczenbe szállított tárgyak között van az elhunynak Strobl által mintázott életnagyságu bronz melszobra; tisztelőitől kapott sok ajándék, u. m. plakettek, ezüst koszoru, albumok és diszpolgári oklevelek, aranytoll, érdemjelek stb; íróasztalai s író készlete; egy tizes Bocskay-arany, amelyet Beregben kurucvitéz sírjában találtak; a Rákóczi-korra vonatkozó több emlék, köztük a II. Rákóczi Ferencz emlékérméinek eredeti töveivel Thaly kezdesére vert ezüst- és bronzpéldányok; pár százra menő történelmi tárgyú fénykép, könyv, térkép és rajz a Thaly pozsonyi és budapesti lakásán maradt butorokkal együtt.

A Thaly-féle hagyatéktól eltekintve, amelynek belajstromozására s így pontos számbavételére csak 1910-ben kerülhetett sor, a muzeum gyarapodása mennyiségileg mögötte maradt az 1908. évi gyarapodásnak. Ennek oka főként abban rejlik, hogy a muzeumi örnek makacs lábbaja miatt el kellett hagynia a tervbe vett ásatások és néprajzi gyűjtőutak egy részét.

Muzeumunk mindazonáltal minőség tekintetében meg lehet elégedve az eredménnyel.

A régiségtár gyarapítása érdekében öt helyen végzett ásatást: Balmazújvároson, Hajduszováton, a hortobágyi pusztán, Hajdubagason és Egyeken.

Balmazújvároson a Kadarcas vize partján utjavításkor talált népvándorlaskori sírok folytatását kerestük; de a rendelkezésre álló szűk helyen csak egy sirt, abban egy vaskést, körülötte szórványosan tűzhelyeket, állati csontokat, bronz és népvándorlaskori típusú edénytöredékeket találtunk.

Hajduszóvátón a 3·8 mtr. magas hegyes-határhalm felső rétegében ezüst gyűrűt, árpádkori csontvázat, négy-méter mélységben szétszórta emberi csontokat, megszenesedett fadarabkákat, a faluhoz közelebb fekvő Bábistó halomban pedig népvándorlaskori edényt találtunk.

A hortobágyi pusztán a Köves-halomban a rég elpusztult Csécs-falva Árpádkori templomának maradványait tártuk fel néhány XII-XIV. századbéli sirmelléklettel; a Bajnok-halomban pogány-magyarlovassírból kengyelt, zablát, nyil-hegyeket, kést, puzdravasakat és csekélyke bronz mellékletet emeltünk ki. E sír közelében őskori csontszerszám töredéke s elektronból csinált kis karika tünt elő.

Hajdubagoson bronzkori urnatemetőt kutattunk át 900 □-méter kiterjedésben. Az ásítás 18 urnafészekből 26 öbhe-kevesbé ép urnát, számos mellékedényt s 38 bronz-tárgyat hozott itt napfényre.

Egyeken novemberben két ízben folyt az ásítás 470 □-méter területen, ahol is 38 urnafészekből 18 igen nagy urnát, számos urna-fedőtálat, áldozati bögrét s néhány bronz-ékszert szedtünk ki. Mindezen ásításokról részletes, kimerítő jelentésben számoltunk be a Főfelügyelőséghez.

Az ásításokon kívül gyűjtőutaknál és más kinálkozó alkalmaknál eszközölt vásárlások, helybeliek és vidékiek ajándékai is szépen gyarapították a muzeumot. A vásárolt tárgyak között van átfurt szarvasagancstő Szoboszlóról, három darab kettős guzsú bronzbogrács és három kisebb bronzszilke Hajdusámsonból; három agyagbögre s egy nagy urna Egyekről; díszes bronzkés Hajdubagosról; egy tömör s egy vékony lemezű aranyékszer, csüngő formák; vaskori tál; népvándorlaskori igen nagy gabonás edény; ökörföt ábrázoló nagy aranypityke s több kisebb kőkori s népvándorlaskori tárgy Debreczen környékéről; az ujkoriak közt tölcéses karabély s bécsi legionarius kard. Az ajándékok legnagyobb része közép- és ujkori tárgy. Vannak köztük népvándorlaskori edények, honfoglalaskori ezüst gyűrűk, Árpád- és Anjoukori sarkantyuk, XV. századbéli vasbuzogány és számos más régiség. A hajdunádudvari ref. egyháztól megőrzés végett letétben kaptunk egy XV. századbéli rézkelyhet, egy XVII. századbéli alakokkal díszített aranyozott ezüst poharat, egy verejtékes ezüst poharat 1664-ből s egy himzett urasztali patyolat terítőt; Hajdunánás városától pedig sírban talált két kuruckori nemezsuveget.

Az éremtár részére több érmet, így két bizánci aranyat, Corvin Mátyás két darab arany forintját, s más arany és ezüst érmeiket vásároltunk.

A néprajzi tár számára a vidéken Hajduböszörményben, Hadházon, Tégláson, Szoboszlón, Derecskén, Szóvátón gyűjtöttünk. Vásároltunk ruházati tárgyakat, gazdasági eszközöket, háziszerszámokat, edényeket (ó-bécsi, holicsi, s más régi gyárakból származó porcellán edényekből egész gyűjteményt, egy törzsökös debreczeni polgári családtól) butor-féléket. Ezeknek száma a hasonló tárgyú ajándékokkal együtt majdnem 200-ra rugott.

A képzőművészeti gyűjtemény számára több debreczeni vonatkozású, gipszből való genre-alakot vásároltunk Beszédes László szobrásztól s néhány nagyobb részt ugyancsak helyi érdekességű festményt és metszetet. Az ajándékol kapott szépművészeti tárgyak között legértékesebb Bákfy József volt debreczeni színész olajfestésű nagy képe.

A kezelésnél s egyéb hivatalos munkáinknál szükséges

segédeszközöket és műszereket is szaporítottuk, olyanokkal, amelyeknek hiányát különösen éreztük. Így a statigraphiai felmérésekhez rendeltünk kettős szögtűző dobót, noniusszal és tájolóval; vizintezőt; szintező léceket és jelző póznákat; vásároltunk nagyobb és kisebb mérleget, s néhány más műszert, felszerelést, kezeléshöz, conserváláshoz valókat.

A muzeum gyarapítására a muzeumok és könyvtárak orsz. Főfelügyelőségének előterjesztése következtében a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 1909-ben 1500 korona régiségtári és 1200 korona néprajzítári állami segélyt kaptunk. Ebből a Főfelügyelőség beleegyezésével a muzeumi ör fizetése pótlásul 800 kor. illetve a házipénztárt; 475 kor. pedig szabályzat szerint „a gyűjtemény szerzési tartalék alap” javára tőkésítendő. Muzeumunk kezdettől fogva csak a következő évben használja fel ásatásokra, vásárlásokra a folyó évben kapott állami segélyt. Így 1909-ben és előző évi segély maradványokból költöttünk a régiségtár gyarapítására 934·77 a néprajzi tár gyarapítására pedig 568·34 koronát. Maradvány 1910 a régiségtárnál 825·77, a néprajzítári állami segélynél 1382·72 korona, amely összegből azonban a gyűjteményszerzési tartalék alap javára a már említett 475 korona, vagyis amott 250, emitt 225 korona levonandó.

A házipénztár rendes költségvetésébe fölvevett városi segélyből 4802 korona esett személyi kiadásokra (muzeumi ör, szolga fizetése, teremfelügyelők díjazása); gyűjtemények gyarapítására fordítottunk 683·31, berendezésre és felszerelésre 298·31. évi jelentés nyomtatására 208·75, irodai költségekre 198·62, rendkívüli kiadásokra (Thaly hagyaték tárgyalása, átvétele, hazaszállítása) 921·08, tanulmányutra 61·30 koronát. Fűtés, világítás 176·90, biztosítás 71·12 koronába került.

Muzeumunk 1909. évi gyarapodását a következő adatok tüntetik elő:

Könyv- és kéziratárunk 573 darabbal növekedett. Ebből állami segélyre 61, állami letétre 8, városi segélyre 38, ajándékokra 466 drb. esik. Állami- és városi segélyből szakműveket vettünk.

Régiségtárunk gyarapodása 554 darab. Még pedig őskori 259, közép- és ujkori 125, modernkegyeleti 1, érem- és pénzjegy 169 drb. Állami segélyből szereztünk 359, városiból 12 drabot, ajándékol 177, letétül 6 drabot kaptunk.

Néprajzítárunk 191 darabbal gyarapodott; öt kivételével valamennyi a magyar népelet körébe tartozik. Állami segélyből 121, városiból 33 darabot szereztünk; 37 drb. ajándék.

Képző- és iparművészeti gyűjteményünk növekedése 34 drb. és pedig 6 szobormű, 4 festmény, 10 metszet, s más hasonmás; 14 drb. iparművészet körébe tartozó. Városi segélyből vettünk 25 drb., 9 darabot ajándékol kaptunk.

Természetrajzi gyűjteményünk 2 drb. ajándékkal gyarapodott.

Az öt gyűjteménycsoport összes gyarapodása 1354 darab. Még pedig 541 állami segélyből való; 8 állami letét, 108 városi segélyből szereztetett; 691 ajándék, 6 egyházi, városi letét.

E gyarapodást hozzáadva az 1908. évi anyag állományához, muzeumunk gyűjteménytárainak anyagállománya 1909. végén ez:

I. Könyv- és kéziratár	6940 drb.
II. Régiségtár (éremtárral)	9378 „
III. Néprajzítár	1824 „
IV. Szép- és iparművészeti gyűjtemény	534 „
V. Természetrajzi gyűjtemény	523 „

Összesen 19,199 darab.

Muzeumunk az elmúlt évben 101 napon volt nyitva. A látogatók száma 7500 személy. Néhány helybeli és vidéki iskola növendékei, valamint a 3. honvéd-gyalogezred két százada és két póttartalékos százada csoportosan nézte meg muzeumunkat.

Felhívás.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 1910. évi 111,000. számú körrendeletével a hadkötelesek összeírását elrendelte. Felhívja ennek alapján a városi tanács az 1911. évben sor alá kerülő 1890., 1889. és 1888. évben, bármely községben született, valamint a magasabb korosztályokhoz tartozó azon állításköteleseket, akik állítási kötelezettségüknek még éppen nem, vagy nem véglegesen tettek eleget, hogy a folyó évi november havában — személyazonosságukat igazoló okmányaikkal (keresztlevél, leczkekönyv, munka, vagy cselédkönyv, illetőségi bizonyítvány stb.) — a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztályánál (városház, emelet 18., 19. számú szoba) annyival inkább jelentkezzenek, mivel a m. kir. honvédelmi miniszter urnak fent idézett körrendeletével a hadköteleseknek **házzól-házra leendő nyomozása** rendeltetvével, a nyomozáskor feltalálendő és az előirt jelentkezést elmulasztottak hadszökevényeknek fognak tekintetni s a törvény teljes szigorával büntettetnek.

Felhívja ennél fogva a városi tanács a szülőket, keresztszülőket, háztulajdonosokat, lakásadókat és szolgálatadó gazdákat, hogy ha a fentebb említett években született fiaik, keresztfiaik, lakóik vagy alkalmazottaik vannak, azokat az azonnali jelentkezésre figyelmeztessék, illetve módot és alkalmat nyújtsanak nekik arra, hogy jelentkezési kötelezettségüknek eleget tehessenek.

Figyelmezteti továbbá a városi tanács a szülőket, illetve a hadköteleseket, hogy akik egyévi önkéntesi, papi, tanítói, öröklött mezőgazdaság birtokosi, családfentartói vagy tartós szabadságolás iránti igényeiket óhajtják érvényesíteni, az eziránti kérvényüket már most, legkésőbb pedig 1911. évi február hó végéig a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztályánál nyújtsák be, mert ha ennek kellő időben eleget nem tesznek, a késedelemből származó elutasítás hátrányait maguknak tulajdoníthatják.

A debreczeni illetőségű 1890. évbéli születésű hadkötelesek részére a sorshuzás 1911. évi január hó 18-án délelőtt 9 órakor fog a városház nagytermében nyilvánosan megtartatni, melyhez a városi tanács ezen évfolyambeli hadköteleseket oly értesítéssel hívja meg, hogy akik a sorshuzásnál személyesen meg nem jelenhetnek, azok helyett a sorsszámot megbizottak vagy a sorshuzásnál közreműködő egyik vár. bizottsági tag fogja kihuzni.

Azon idegen illetőségű állításkötelesek, akik városunkban állandó foglalkozással bírnak s itt óhajtják magukat soroztatni — felhivatnak, hogy jelentkezésük alkalmával egy koronás okmánybélyeg, esetleg szegénységi bizonyítvány felmutatása mellett ezen óhajukat szóbelileg a katonai és illetőségi ügyosztályánál jelentsék be.

Végül felhívja a városi tanács az 1891. és 1892-ik években városunkban és ennek határterületein született népfelkelő-kötelezettségben álló ifjakat, hogy személyazonosságukat igazoló okmányaikkal a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztályánál (városház, emelet 17. szám) november, de legkésőbb december hó végéig mulhatlanul jelentkezzenek.

Debreczen 1910 november havában.

A városi tanácstól.

Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalata. 1910—2838.

Mirek.

— **Üdvözhagyás.** A belügyminiszter az Arany János utcai Borbély-féle ház megvételtét jóváhagyta.

— **Illyés Bálint halála.** A legnagyobb részvétellel értesülünk, hogy Illyés Bálint a bárándi kerület sok éven át országgyűlési képviselője elhunyt. A megboldogult, mint ifju végig küzdötte a szabadságharcot, majd később Kisujszálláson lett lelkész, mely állásáról azonban lemondott és nem vállalt többé papi tisztelet. Erős oszlopa volt a függetlenségi és 48-as pártnak és tevékeny részt vett a párt ügyének intézésében. Mint költő, különösen hazafias verseivel maradandóvá tette nevét az irodalmunkban. Szelid lelkű önzetlen jó ember volt, nagy műveltséggel, melyet utazásai és tanulmányai révén szerzett. Aggkorára tekintettel az utolsó képviselőválasztások alkalmából már nem lépett fel. Béke poraira!

Szerkesztői üzenetek.

Sz. G. Helyben. A cikkelyt megkaptam, de nem közölhetem; nem pedig azért, mert az esetleges közléssel csak rontanánk a kérdéses ügyön, mely jelenleg elbírálás alatt áll. Ha eddig vártunk, várjunk még egy pár hetet annyival is inkább, mivel a kérdés a legnagyobb valószínűséggel kedvezően lesz elintézve.

Kiváncsi. A munka most készül és ha nem ütközik technikai akadályokba, karácsonyra megjelenik. Tartalmazni fogja mindazt, ami ezen fontos kérdésben eszmék-, indítványok és javaslatok alakjában felvetetett.

Adózó. Névtelen levelekre nem válaszolunk illetve az azokban foglalt panaszokat, lapunkban nem közölhetjük.

19,076—19,580—1910.

Árverési hirdetmény.

A Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező Fried-féle 76 hold, 1098 négyszögöl területű földnek az 1911. év október hó 1-től 1914. évi október hó 1-ig terjedő 3 évre árverés útján bérbeadása rendeltetvével, ezen nyilvános szóbeli árverésre határnapul 1910. év december hó 20. napjának délelőtti 10 órája a városház nagy tanácstermében tüzetett ki, erről az árverelni szándékozók azzal értesítettek, hogy az árverési feltételek a számvevői hivatalában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Árverelők kötelesek az 1821 K kikiáltási ár 10%-át bánatpénzül az árverelő bizottságnál letenni.

Debreczen, 1910 november hó 28.

A Városi Tanács.

!! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIADÁSÁBAN □
**DEBRECZEN SZAB. KIR.
VÁROS ÉRVÉNYBEN LÉVŐ
SZABÁLYRENDELETEI-
NEK GYŰJTEMÉNYE.**

Az 564 oldal terjedelmű vaskos kötet ára
2 KORONA.

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. **Kossuth-utca, városház-épület.**